

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA INNOVATSION RIVOJLANISHNING AHAMIYATI.

Abdulhamidova Kumush Axmadovna
Navoiy innavatsiyalar universiteti,
Iqtisodiyot yo'nalishi 2-bosqich talabasi
Hamrayev Bahodir Baxtiyarovich
Navoiy innavatsiya universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va global raqobatbardoshlikni ta'minlashda innovatsion faoliyatning muhim rolini o'rganadi. Mamlakatning 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Innovatsion rivojlanish strategiyasi va 2024–2025-yillarga yo'l xaritasi asosida innovatsiyalarning sanoat, xizmat ko'rsatish va raqamli iqtisodiyotga ta'sirini tahlil etiladi. 2025-yilda iqtisodiy o'sish prognozi (6,6%) va startaplar fundingidagi 111% o'sish misolida innovatsiyalarning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga hissa qo'shishi ifodalangan.

Kalit so'zlar: innovatsion rivojlanish, iqtisodiy o'sish, raqamli iqtisodiyot, startaplar, O'zbekiston strategiyasi.

Аннотация. Данная статья изучает важную роль инновационной деятельности в устойчивом развитии экономики Узбекистана и обеспечении глобальной конкурентоспособности. На основе Стратегии инновационного развития на 2022–2026 годы и дорожной карты на 2024–2025 годы анализируется влияние инноваций на промышленность, сферу услуг и цифровую экономику. На примере прогноза экономического роста на 2025 год (6,6%) и роста финансирования стартапов на 111% показывается вклад инноваций в социально-экономическое развитие.

Ключевые слова: Инновационное развитие, экономический рост, цифровая экономика, стартапы, стратегия Узбекистана.

Annotation. This article examines the important role of innovation activities in ensuring the sustainable development of Uzbekistan's economy and its global competitiveness. Based on the Innovation Development Strategy for 2022–2026 and the Roadmap for 2024–2025, the impact of innovations on industry, services, and the

digital economy is analyzed. Using the projected economic growth for 2025 (6.6%) and the 111% increase in startup funding as examples, the article demonstrates the contribution of innovations to socio-economic progress. The article also discusses challenges in innovation development and provides recommendations for addressing them.

Keywords: Innovation development, economic growth, digital economy, startups, Uzbekistan strategy.

Zamonaviy dunyoda iqtisodiyotning muvaffaqiyati an'anaviy resurslarga emas, balki innovatsiyalarga bog'liq. Innovatsiya – bu yangi texnologiyalar, jarayonlar va mahsulotlarni joriy etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirishdir. O'zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlar uchun innovatsion rivojlanish nafaqat o'sishni tezlashtiradi, balki global inqirozlarga qarshi turishga yordam beradi. 2017-yildan boshlab amalga oshirilayotgan islohotlar doirasida O'zbekiston iqtisodiyotini innovatsion modelga o'tkazishga alohida e'tibor qaratmoqda. Ushbu maqolada innovatsion rivojlanishning O'zbekiston iqtisodiyotidagi ahamiyati, mavjud strategiyalar va 2025-yilgi holat tahlil etiladi.

Innovatsiyalarning iqtisodiyotdagi umumiy roli. Innovatsiyalar iqtisodiyotning asosiy dvigateli hisoblanadi. Ular mehnat unumdorligini oshiradi, yangi ish o'rinlarini yaratadi va eksport quvvatini kuchaytiradi. Masalan, raqamli texnologiyalar (AI, blockchain) orqali korxonalar xarajatlarini 20–30% ga kamaytirishi mumkin. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, innovatsiyalarga investitsiya qilgan mamlakatlarning YaIM o'sishi o'rtacha 2–3% ga yuqori bo'ladi.

O'zbekiston kontekstida innovatsiyalar qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmatlar sohasida muhim. Mamlakatning asosiy eksporti (paxta, oltin, gaz) resurslarga asoslangan bo'lib, innovatsiyalar orqali diversifikatsiya qilish zarur. 2025-yilda O'zbekistonning Global Innovation Index reytingida o'z darajasidan yuqori natija ko'rsatishi kutilmoqda, bu esa iqtisodiy modelni yangilashning natijasi.

O'zbekistonning innovatsion rivojlanish strategiyalari O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi PQ-307-son qarori bilan tasdiqlangan “2022–2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasi” innovatsiyalarni rivojlantirishning asosiy hujjati hisoblanadi. Strategiya quyidagi yo'nalishlarni belgilaydi:

• **Infratuzilma va startaplar qo‘llab-quvvatlash:** Innovatsion texnoparklar (masalan, “Yashnobod” innovatsiya texnoparki) tashkil etish va startaplarga soliq imtiyozlari berish (2025-yilgacha 1% soliq stavkasi).

• **Raqamli transformatsiya:** “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida AI va sun’iy intellektni joriy etish. UNDP hisobotiga ko‘ra, raqamli iqtisodiyot mamlakat YaIMning 10–15% ini tashkil etishi mumkin.

• **Ilmiy loyihalar:** Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Innovatsion rivojlanish agentligi orqali ilmiy mahsulotlarni ishlab chiqarishni rag‘batlantirish.

2024–2025-yillarga mo‘ljallangan “Yo‘l xaritasi” strategiyani amalga oshirish uchun aniq choralar ko‘radi: startap tashabbuslarni qo‘llab-quvvatlash, yirik ishlab chiqarishni tashkil etish va kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirish. Fiskal strategiya 2025–2027-yillarda innovatsiyalarga 800 million so‘m ajratishni nazarda tutadi.

2025-yilgi holat va statistik tahlil

2025-yil yanvar–sentyabr holatiga ko‘ra O‘zbekiston iqtisodiyoti 7,6% ga o‘sd, sanoat 6,8%, xizmatlar 14% ga. Osiyo Taraqqiyot Banki (ADB) prognoziga ko‘ra, 2025-yilda YaIM o‘shishi 6,6% ni tashkil etadi, bu sanoat va xizmatlarning kengayishi bilan bog‘liq. Jahon banki hisobotida O‘zbekiston Yevropa va Markaziy Osiyoning eng tez o‘suvi iqtisodiyotlaridan biri sifatida 6,2% o‘shish ko‘rsatilgan.

Innovatsiyalar sohasida muhim natijalar:

• Startaplar fundingi 2025-yilning dastlabki to‘rt oyida 111,92% ga oshdi (110 million dollar), 96 ta kompaniya moliyalashtirildi va 1 ta unicorn paydo bo‘ldi.

• ICT Week 2025 doirasida 20 ming ishtirokchi va 50 dan ortiq mamlakat vakillari ishtirok etdi, bu Markaziy Osiyoni global AI va tex-hubga aylantirishga xizmat qiladi.

• Xususiyl sektor rivoji: 2024-yilda FDI 12 milliard dollarga yetdi, 2025-yilda energetika va texnologiyalarga investitsiyalar oshadi.

Biroq, muammolar ham bor: energiya tanqisligi, malakali kadrlar yetishmasligi va innovatsion loyihalarni moliyalashtirishdagi qiyinchiliklar. Bularni bartaraf etish uchun xalqaro hamkorlik (Jahon banki, UNDP) kuchaytirilmoqda.

Innovatsion rivojlanishning ahamiyati va takliflar

O‘zbekiston iqtisodiyotida innovatsiyalar quyidagi jihatlarda muhim:

• **Ijtimoiy taraqqiyot:** Yangi ish o‘rinlari yaratish orqali bandlikni 70% ga yetkazish va ayollar faolligini oshirish.

• **Barqarorlik:** Yashil texnologiyalar (energiya tejamkorlik) orqali ekologik muammolarni hal qilish.

• **Global integratsiya:** Eksportni diversifikatsiya qilish va “Bir kamar – bir yo‘l” loyihasida ishtirok etish.

O‘zbekiston iqtisodiyotida innovatsion rivojlanish – bu nafaqat o‘shishni ta’minlash, balki kelajakdagi barqarorlikni shakllantirish vositasidir. 2022–2026-yillarga strategiya va 2025-yilgi ijobiy natijalar (o‘shish 6,6%, startaplar fundingi o‘shishi) mamlakatning to‘g‘ri yo‘lda ekanligini ko‘rsatadi. Biroq, muvaffaqiyat uchun doimiy islohotlar va xalqaro hamkorlik zarur. Innovatsiyalarga investitsiya qilish orqali O‘zbekiston 2030-yilga qadar yuqori o‘rta daromadli davlatga aylanishi mumkin. Bu jarayon nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy taraqqiyotga ham hissa qo‘shadi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida innovatsion rivojlanishni jadallashtirish uchun, avvalo, ilmiy tadqiqotlar va ishlab chiqarish o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish zarur. Universitetlar va sanoat korxonalarining qo‘shma loyihalari amaliy innovatsiyalar paydo bo‘lishi uchun muhim omil bo‘lib, ularning natijalarini tijoratlashtirishga keng imkoniyatlar yaratish maqsadga muvofiqdir. Yosh tadbirkorlar va startaplar uchun qulay ekotizim shakllantirish ham katta ahamiyatga ega. Akseleratsiya dasturlari, grantlar, imtiyozli kreditlar va texnoparklar faoliyatini kengaytirish innovatsion g‘oyalarning tezroq rivojlanishiga xizmat qiladi. Raqamli xizmatlar va IT mahsulotlari eksportini rag‘batlantirish esa O‘zbekistonning xalqaro bozordagi mavqeini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov A. Iqtisodiyot nazariyasi. – Toshkent: Sharq, 2020. (Innovatsiyalar bo‘limi, 245–267 betlar)
2. To‘rayev B. Makroiqtisodiyot. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. (Iqtisodiy o‘shish modellari, 150–180 betlar).
3. Abduvohidov Sh. Innovatsion iqtisodiyot asoslari. – Toshkent: Universitet, 2023
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti. 2022–2026-yillarda O‘zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasi. URL: <https://president.uz/oz/lists/view/5321> (sanash: 07.12.2025).
5. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. Iqtisodiyot ko‘rsatkichlari, 2025-yil yanvar–sentyabr. URL: <https://stat.uz/uz/> (sanash: 07.12.2025).